

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bergermeer Gas Storage

**Aanvullend toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvullingen daarop**

9 juni 2009 / rapportnummer 2016-269

1. OORDEEL OVER DE AANVULLING OP HET MER

Dit advies kan niet zelfstandig gelezen worden, maar moet gelezen worden als aanvullend op het eerdere advies dat de Commissie op 11 mei 2009 uitbracht over het MER en de eerste aanvulling.

TAQA Energy B.V. wil nabij Alkmaar een (nagenoeg) leeg gasveld gebruiken als buffer voor de opslag en latere terugwinning van aardgas. Hiervoor moeten putten worden geboord en compressie- en behandelingsinstallaties worden aangelegd. Daarnaast moeten gasleidingen worden aangelegd tussen de boorputten, de compressielocatie, de behandelingsinstallatie en het landelijke aardgasnet. Dit initiatief heeft als naam 'Bergermeer Gas Storage' (verder BGS).

Voor de uitvoering van BGS moet een aantal besluiten genomen worden waarvoor een milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure is doorlopen. In het toetsingsadvies dat de Commissie voor de m.e.r. uitbracht op 11 mei 2009 heeft zij aangegeven dat in het MER en de (eerste) aanvulling daarop nog essentiële informatie ontbreekt over mogelijke effecten van het voorkeursalternatief op kwelafhankelijke beschermde natuur. TAQA Energy B.V. heeft daarom een tweede aanvulling op het MER opgesteld, welke tevens dient als milieu-informatie bij het ruimtelijk plan.¹ Het Ministerie van EZ heeft de Commissie op 20 mei 2009 verzocht het totaal van alle, in het kader van de gehele m.e.r.-procedure bijeengebrachte milieu-informatie te toetsen op geschiktheid voor de verdere besluitvorming.

De Commissie is van mening dat in de combinatie van het oorspronkelijke MER, de eerste en de tweede aanvulling, de essentiële informatie voor besluitvorming aanwezig is.²

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Natuur Loterijlanden

Effecten damwanden

In het rapport 'Stuweffecten damwanden BGM op geohydrologie en kwel' wordt voldoende onderbouwd dat de te plaatsen damwanden op zichzelf nau-

¹ Waarschijnlijk zal het voornemen ruimtelijk-juridisch mogelijk gemaakt worden door middel van een door de Minister van Economische Zaken vast te stellen inpassingsplan. Omdat dit plan kaderstellend is voor de m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten moet voor het plan een plan-MER opgesteld worden. Hoewel het inpassingsplan nog moet worden opgesteld heeft het Ministerie van EZ de Commissie verzocht het MER ook te toetsen op geschiktheid als plan-MER.

Voor geschiktheid als plan-MER moet, onder meer op basis van het MER, kunnen worden uitgesloten dat een voornemen significant negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden heeft. Indien dit niet is uit te sluiten moet een passende beoordeling worden opgesteld, waarin wordt aangegeven of en in hoeverre er sprake kan zijn van aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden. Een passende beoordeling dient herkenbaar opgenomen te worden in een plan-MER.

² De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen inspraak over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie gaat ervan uit dat het bevoegde gezag de aanvulling alsnog publiceert, bijvoorbeeld bij een komende openbare stap in het besluitvormingsproces.

welijks of geen effect hebben op de kwelstromen in de omgeving van de Bergermeerlocatie.

Voor de bodemopbouw als input voor het hydrologisch model is uitgegaan van een schematisering op basis van enkele sonderingen ter plaatse en gegevens over twee punten van het DINO loket. De werkelijke bodemopbouw in de deklaag is meer variabel, waardoor de uitkomsten van het hydrologisch model een onbekende onzekerheidsmarge kennen. De Commissie ondersteunt de opmerking in het rapport dat de berekeningen zijn gebaseerd op conservatieve aannames, waardoor de werkelijke stuweffecten naar verwachting geringer zullen zijn dan berekend.

- Hiermee is de essentiële informatie over de effecten van damwanden aanwezig.

Effecten bemalen

Het rapport gaat niet in op de hydrologische effecten van het bemalen van de putkelders en leidingsleuven bij open ontgraving. Deze effecten zijn al beschreven in Bijlage 17 van het MER, hier wordt echter uitgegaan van een situatie zonder damwanden.³ Bij toepassing van damwanden zullen deze effecten een kleiner gebied bestrijken (exacte informatie over de effecten van het bemalen in de situatie met damwanden was niet beschikbaar ten tijde van toetsing van de aanvulling door de Commissie). In het MER is dus het 'worst case'-effect van het voornemen op de hydrologie in beeld gebracht.

De vegetatie van de Loterijlanden is zeer gevoelig voor veranderingen in het geohydrologisch systeem.⁴ Deze kwetsbaarheid van het systeem zal vooral groot zijn in het groeiseizoen, ruwweg de periode februari-augustus. Buiten het groeiseizoen is de kans dat tijdelijke verlaging van de grondwaterstand irreversibele gevolgen veroorzaakt kleiner. Bemaling alleen buiten het groeiseizoen kan daarom als mitigerende maatregel worden opgevat. De hydrologische effecten van de leidingsleuven kunnen bovendien worden gemitigeerd door toepassing van gestuurde boringen, zoals beschreven in het MER.⁵

- De Commissie concludeert dat uit de informatie in het MER, de eerste en de tweede aanvulling samen valt af te leiden dat het bemalen van de putten op de BGM en aanleg van leidingsleuven via een open ontgraving door de Loterijlanden ernstige gevolgen kan hebben voor de natuur in de Loterijlanden. De Commissie adviseert in het vergunningtraject voor de grondwateronttrekking te motiveren hoe met deze informatie wordt omgegaan. Ook adviseert zij de gevolgen van bemaling op de omgeving te monitoren opdat zo nodig maatregelen genomen kunnen worden om irreversibele gevolgen te voorkomen.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Bovenstaande gegevens versterken de conclusie van de Commissie in paragraaf 3.6 van het op 11 mei 2009 uitgebrachte advies, namelijk dat de milieueffecten van het alternatief 'BGM voorkeur' ten opzichte van de andere alternatieven ongunstiger zijn dan blijkt uit tabel 16 op p. 43 van de eerste aanvulling.

³ Uit de informatie uit Bijlage 17 van het MER blijkt dat het droogmalen (zonder damwanden) van de putkelders ca. 102 dagen in beslag zal nemen en dat gedurende deze periode de grondwaterstand in de omgeving in een cirkel met een straal van ca. 1 km rond de puttenlocatie beïnvloed wordt (p. 75 van Bijlage 17). Op een afstand van ca 400 m van de putlocatie wordt de grondwaterstand met ca. 0,5 m verlaagd.

⁴ Voorkomende plantensoorten in de meest lage delen van de Loterijlanden geven aan dat waarschijnlijk sprake is van zowel licht brakke (Zilte rus) en kalkrijke, gebufferde omstandigheden (Dotterbloem, Tweerijige zegge) als van de vorming van (licht zure) regenwaterlenzen (Veenpluis). Deze combinaties wijzen op een bijzonder en subtiel ecohydrologisch systeem dat sterk zal reageren op veranderingen in het grondwaterregime.

⁵ Dit is tevens mitigerend voor de effecten op de vegetatie als gevolg van vergraving.

- De Commissie constateert dat zowel locatie als beoogde uitvoering van het alternatief 'BGM voorkeur' aanzienlijke milieueffecten met zich meebrengen. De Commissie adviseert bij de besluitvorming te motiveren hoe bij de locatiekeuze en de keuze voor uitvoeringsmaatregelen met deze informatie wordt omgegaan.

2.2 Gevolgen voor Natura 2000

In de aanvulling op het MER is een voorlopige passende beoordeling opgenomen.⁶ De Commissie is van mening dat de informatie in deze passende beoordeling toereikend is om de gevolgen op het Natura 2000-gebied Noordhollands Duinreservaat te kunnen beoordelen.⁷ Hiermee voldoet het MER tevens aan de vereisten van een plan-MER.

Uit de passende beoordeling blijkt dat voor het grootste deel van de habitattypen in het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Noordhollands Duinreservaat geen gevolgen van de BGS zijn te verwachten. Voor de zes habitattypen H2130, H2140, H2150, H2190, H6410 en H7219 is, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen die voor deze habitats geformuleerd zijn, een toename van stikstofdepositie onwenselijk. De aanlegactiviteiten voor BGS kunnen volgens het rapport tijdelijk een geringe verhoging van de depositie van stikstofverbindingen veroorzaken. De Commissie onderschrijft de conclusie dat het om een zeer geringe bijdrage gaat.

Bij de conclusie dat deze geringe toename als niet significant kan worden beoordeeld, plaatst de Commissie de volgende kanttekening: Om te bepalen of aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan worden uitgesloten, moeten niet alleen de gevolgen van de eigen activiteit beoordeeld worden, maar ook de cumulatie met gevolgen van andere activiteiten. Hoewel de toename van de stikstofdepositie zeer klein is, is er in een deel van het gebied sprake van een al overbelaste situatie (achtergrondconcentratie). In cumulatie is aantasting van de natuurlijke kenmerken voor een deel van het gebied dan ook niet uit te sluiten.

- Met deze kanttekening acht de Commissie de essentiële informatie in het kader van de passende beoordeling aanwezig.

⁶ Mondeling is toegelicht dat deze als definitieve passende beoordeling beschouwd kan worden.

⁷ Wel heeft de Commissie enige inhoudelijke opmerkingen; de achtergrondconcentraties waar vanuit is gegaan zijn meer gedifferentieerd over het gebied; de overschrijding van de kritische depositiewaarden voor de verschillende voorkomende habitattypen ligt daarom genuanceerder dan is weergegeven. Echter, voor bijvoorbeeld habitattypen 2140 en 2150 is er op de plaats waar deze voorkomen wel degelijk sprake van een overbelaste situatie. Dit verandert de conclusie ten aanzien van de passende beoordeling dus niet. Daarnaast zijn er enkele slordigheden in tabel 2 geslopen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: TAQA Energy B.V.

Bevoegd gezag: Ministerie van Economische Zaken

Besluit: Er zijn diverse besluiten nodig:

Het verlenen van vergunningen voor:

- aanleg van een buisleiding door gevoelig gebied (art. 94 Mijnbouwwet)
- mogelijk: bronbemaling / grondwateronttrekking (art. 14 grondwaterwet)
- uitvoeren van diepboringen (art. 40 Mijnbouwwet)

Het vaststellen van gewijzigde ruimtelijke plannen (bestemmingsplan of inpassingsplan).

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: D8.2; D15.1; D17.2.

Activiteit: Het ontwikkelen van een ondergrondse gasopslag om tijdens een hoge aardgasvraag extra snel gas te kunnen leveren. Hiervoor zijn de volgende activiteiten nodig:

- renovatie van de bestaande puttenlocatie, of aanleg van een nieuwe puttenlocatie, waar putten naar het gasreservoir worden geboord;
- bouwen van een nieuwe behandelings- en compressie-installatie;
- het leggen van leidingen tussen de puttenlocatie en de behandelingsinstallatie en tussen de behandelingsinstallatie en het landelijke gasnet.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 21 november 2007

aanvraag richtlijnenadvies: 12 november 2007

ter inzage legging startnotitie: 22 november 2007 tot en met 3 januari 2008

richtlijnenadvies uitgebracht: 24 januari 2008

richtlijnen vastgesteld: 25 januari 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 14 januari 2009

aanvraag toetsingsadvies: 7 januari 2009

ter inzage legging MER: 15 januari tot en met 26 februari 2009

toetsingsadvies uitgebracht op: 11 mei 2009

aanvraag aanvullend toetsingsadvies: 20 mei 2009

aanvullend toetsingsadvies uitgebracht op: 9 juni 2009

Bijzonderheden:

Op het MER zijn diverse aanvullingen gekomen.

1. Naar aanleiding van het niet door de gemeente Bergen aanvaarden van het MER en van ambtelijke opmerkingen vanuit de gemeenten Alkmaar, Heiloo en Bergen, is een brief met bijlagen aan het MER toegevoegd.
2. Tijdens de toetsing heeft de Commissie vragen gesteld over een aantal tekortkomingen in het MER. Deze vragen zijn in eerste instantie beantwoord in een notitie van TAQA Energy B.V. / DHV.
3. Deze notitie beantwoordde echter nog niet alle vragen. Na een overleg tussen de Commissie, de initiatiefnemer en het bevoegd gezag, heeft het bevoegd gezag de Commissie verzocht de advisering op te schorten zodat de initiatiefnemer een aanvulling op het MER kon maken. In deze (eerste) aanvulling wordt informatie gegeven ten aanzien van
 - geluid;

- de referentiesituatie waarin de huidige puttenlocatie is ontmanteld;
- het alternatief waarin de putten wel, maar de behandelingsinstallatie niet op het MOB Bergen-terrein gesitueerd worden;
- de effecten op kwelafhankelijke natuur

De notitie met de vragen van de Commissie en de oorspronkelijke beantwoording daarvan (2) is integraal weergegeven in Bijlage 1 bij de aanvulling op het MER.

De Commissie heeft in haar toetsingsadvies over het MER en deze eerste aanvulling (uitgebracht op 11 mei 2009) aangegeven dat in het MER en de aanvulling nog essentiële informatie over mogelijke effecten van het voorkeursalternatief op beschermde natuur ontbreekt.

4. Door de initiatiefnemer is daarom een tweede aanvulling op het MER opgesteld. Deze bestaat uit twee rapporten:

- DHV / Oranjewoud / TAQA Energy B.V., mei 2009 : Stuweffecten damwanden BGM op geohydrologie en kwel, Addendum bij vergunningaanvraag Wet milieubeheer Bergermeer;
- TAQA Energy B.V., mei 2009: Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet Gasopslag Bergermeer.

Het Ministerie van EZ heeft de Commissie op 20 mei 2009 verzocht het totaal van alle, in het kader van de gehele m.e.r.-procedure bijeengebrachte informatie te toetsen op geschiktheid zowel als besluit-MER als plan-MER voor de verdere besluitvorming.

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

prof. dr. B.J.M. Ale
 ing. W.G. Been
 ir. J.H.A. Driessen
 dr. R.M. van Heeringen
 ing. R.P.M. Jansen
 drs. G. Korf (werkgroepsecretaris)
 dr. (PhD) D.A. Nieuwland
 ir. A. van der Velden (voorzitter)
 dr. N.P.J. de Vries
 prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bergermeer Gas Storage en de aanvullingen daarop

TAQA Energy B.V. wil nabij Alkmaar een (nagenoeg) leeg gasveld gebruiken als buffer voor de opslag en latere terugwinning van aardgas. Hiervoor moeten putten worden geboord en compressie- en behandelingsinstallaties worden aangelegd. Daarnaast moeten gasleidingen worden aangelegd tussen de boorputten, de compressielocatie, de behandelingsinstallatie en het landelijke aardgasnet. Voor de uitvoering van dit project moet een aantal besluiten genomen worden waarvoor een MER is opgesteld. Dit advies behandelt het MER en de aanvullingen daarop.

ISBN: 978-90-421-2764-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

